

VECKA 8
NR 53
001362-7-8
www.hbl.fi
★

HBL

HUFVUDSTADSBLADET

bevaka de finland-
vad den finsksprå-
Låt oss därför vara

nd som värnar om svensksprå-

”Vi måste fråga oss hur mycket av jor-
dens frukter det är rimligt att göra bil-
sprit av.”

Svenska Dagbladet, Stockholm, anser att det finns en risk för att livs-
medelspriserna stiger om en växande andel av åkrarna används till att
producera drivmedel i stället för mat.

SPRÅK

Viktiga underlag bara på finska

Finland har två national-
språk, finska och svenska.
Den nationalekonomiska
debatten förs också på två
språk, finska och engelska.
Den samhällsekonomiska
utvecklingen i ett längre
perspektiv analysreas i
internationella publikation-
er och akademiska tid-
skrifter på engelska. Inter-
nationaliseringen kräver
ett mera utbrett språk.

Det är svårare att följa
den dagaktuella debatten i
Finland som svenskspråk-
ig. Åtta års finskunder-
visning i Ålands lycéum
på 1950- och 1960-talen
gav rätt så goda insikter i
Aleksis Kivis och Eino Lei-
nos diktspråk, men inte
en tillräcklig grund för att
följa Jukka Pekkarinens
utredning om det akon-

MINORITETER

Rumänien stöder inte tvåspråkighet

Finlandssvenskarna vet
kanske inte att de är en fö-
rebild för åtskilliga mino-
riteter i världen, vad gäller
minoritetsrättigheter. I
Svenskfinland har man
rätt att använda svenska
hos myndigheter, på sjuk-
hus eller inför domstol.
Finlandssvenskarna har ett
 eget nätverk av skolor och
många andra institutioner.

I Transsylvanien, som
är en del av den nya EU-
medlemsstaten Rumänien,
har det på sista tiden ta-
lats jättemycket om de fin-
landssvenska högskolorna
och universitetet, och det
är inte en tillfällighet.

I Transsylvanien lever
nämligen en ungersk mi-
noritet. I Rumänien finns
det 1,5 miljoner ungersk-
språkiga vilket är 6,6 pro-
cent av Rumäniens befolk-

ning. Dessa människor
har inte ett statsfinansie-
rat ungerskspråkigt uni-
versitet trots att de är li-
ka många som till exempel
Estlands hela befolkning.

Transsylvanien-ungrar-
na hade sitt eget helt un-
gerskspråkiga universi-
tet från 1872 ända fram
till 1959 i Cluj (Kolozs-
vár). Men på Nicolae
Ceausescu initiativ slogs
det ungerskspråkiga uni-
versitetet samman med
det rumänskspråkiga uni-
versitetet i Cluj "Babes". I
dag, 17 år efter kommunis-
mens fall, är universitetet
"tvåspråkigt".

Men denna tvåspråkighet
förverkligas inte vare sig
innehåll eller form, ja in-
te ens på en symbolisk ni-
vå kan universitetet anses
som tvåspråkigt.

På den juridiska fakulte-
ten finns till exempel en-
dast en ungerskspråkig fö-
reläsare, i universitetskor-
ridoren kan man se por-
trätten av de föregående
rektorerna – men inte av
alla, bara av de rumänska
rektorerna. Och på univer-
sitetet finns inte tvåspråki-
ga skyltar.

Efter kommunismens fall
förekom många initiativ
(av Transsylvaniens ungrar-
e) för att grunda ett ung-
erskt universitet. I febru-
ari 2006 undertecknade
närmare 80 världsberöm-
da vetenskapsmän, bland
dem sex nobelpristaga-
re, ett öppet brev till EU-
kommissionens ordföran-
de, José Manuel Barroso,
Rumäniens statsminister,
Calin Popescu-Tariceanu
och Rumäniens president,

Traian Basescu, och kräv-
de ett ungerskspråkigt
universitet i Rumänien,
men tillsvidare har ingen-
ting hänt.

För att demonstrera sitt
missnöje beslöt två ung-
erskspråkiga professorer
att låta sätta upp tvåsprå-
kiga skyltar i universitetet.
Stegat motiverades också
med ett beslut av universi-
tetets senat 2005 som för-
ordnade att sätta upp två-
språkiga skyltar. I novem-
ber 2006 sattes tvåspråki-
ga skyltar upp, skyltarna
med text som "rökning
förbjuden", "litteraturve-
tenskap" och liknande re-
volutionära budskap. Re-
sultatet var överraskande
– båda professorer spar-
kades!

I ärendet har hittills ing-
enting gjorts. Några ta-

lar om Ceausescu anda
som lever vidare, andra sä-
ger att 1,5 miljoner ung-
erskspråkiga skattebetala-
re måste ha rätt att under-
stöda ett ungerskspråkigt
universitet. Bland ungrar-
na i Rumänien finns det
förväntningar på att EU
skall locka Rumänien att
annullera det ensidiga be-
slutet om sammanslag-
ningen av de ovannämnda
ungerskspråkiga och
rumänska universiteten,
med motiveringen att be-
slutet fattades under en
diktatur. Förväntningar-
na är just nu speciellt sto-
ra, eftersom EU-kommis-
sionären för flerspråkig-
het, Leonard Orban, kom-
mer just från Rumänien.

LASZLO VINCZE
Pecs, Ungern

(05 March 2007)

Språk Tvåspråkig förmån

Ett stort frågetecken måste sättas vid Seppo Isotalos inlägg om enspråkighet vid universitet i Rumänien som under kommunisttiden övergavs ... till förmån för tvåspråkigheten (Hbl 27.2).

Vilken förmån var det för den ungersk-språkiga minoriteten att deras universitet blev tvåspråkigt? Den så införda tvåspråkigheten innebar ju att det är majoritetens enspråkighet som kom att härska (Hbl 24.2): Ungerskan försvann och ersattes i praktiken av rumänskan. Så handlade kommunistdiktaturen. Och detta skulle vara en förmån !

En del tycks ha svårt att förstå, eller vill inte förstå, den taxellska paradoxen om institutionell enspråkighet som garant för nationell tvåspråkighet. Betydelsen av den viftas ibland bort. Men den är en grundbult för verklig tvåspråkighet som kan fungera också i praktiken.

Ett näraliggande exempel utgör förslagen till reformer inom domstols- och polisväsendet. En högt uppsatt person har där sagt att någon fara inte föreligger eftersom kravet för högsta polischefen inom varje sådant nytt distrikt skulle vara fullständig kunskap i finska och nöjaktig kunskap i svenska. Visst kan detta kallas tvåspråkighet . Formell, men förvisso inte reell. Eller finns det någon som på allvar tror på att en formell nöjaktig kunskap också är en reell kunskap som fungerar?

CHRISTER PÅHLSSON